

ที่ กษ ๑๐๑๗.๑๓/ว๒๓๒

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร
ด้านอารักขาพืช จังหวัดพิษณุโลก
อ.เมือง จ.พิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ข่าวดูแลการระบาดของศัตรูพืช

เรียน เกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข่าวดูแลการระบาดของศัตรูพืช

จำนวน ๒ เรื่อง

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดพิษณุโลก ขอส่งข่าวดูแลการระบาดของศัตรูพืช เรื่อง โรคใบไหม้แผลใหญ่ในข้าวโพด และเรื่องแมลงบั่ว เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์การระบาด รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางรุ่งดา ปกิจเพ็ญ)

เรียน เกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช
จังหวัดพิษณุโลก

- เพื่อโปรดทราบและพิจารณา
- ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช

จังหวัดพิษณุโลก ได้แจ้งข่าวดูแลการระบาดของศัตรูพืช

เรื่องโรคใบไหม้แผลใหญ่ในข้าวโพด และเรื่องแมลงบั่ว

- เห็นควรดำเนินการแจ้งอำเภอเพื่อประชาสัมพันธ์
ให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์
การระบาดต่อไป

โทร. /โทรสาร ๐ ๕๕๒๕ ๓๖๕๙

E-mail: pmco๙@doae.go.th

รายละเอียดแนบท้าย

ตามหนังสือที่ กษ ๑๐๑๗.๑๓/ว๒๓๒

ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ข่าวดือนการระบาดศัตรูพืช

เรียน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพิษณุโลก

เกษตรจังหวัดกำแพงเพชร

เกษตรจังหวัดตาก

เกษตรจังหวัดนครสวรรค์

เกษตรจังหวัดพิจิตร

เกษตรจังหวัดพิษณุโลก

เกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์

เกษตรจังหวัดสุโขทัย

เกษตรจังหวัดอุทัยธานี

เกษตรจังหวัดอุตรดิตถ์

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดกำแพงเพชร

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดตาก

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครสวรรค์

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดพิจิตร

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดพิษณุโลก

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดสุโขทัย

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดอุทัยธานี

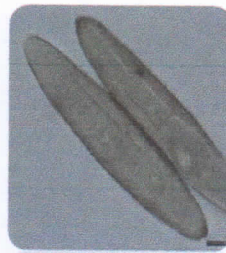
ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดอุตรดิตถ์

ฉบับที่ ๑ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔

โรคใบไหม้แผลใหญ่ในข้าวโพด (Northern Corn Leaf Blight)

เชื้อสาเหตุ : เกิดจากเชื้อรา *Exerohilum turcicum*

ลักษณะอาการ

ระยะแรกใบข้าวโพดจะเป็นแผลขนาดเล็ก ต่อมาขยายใหญ่ขึ้น เนื้อเยื่อบริเวณแผลเปลี่ยนเป็นสีเขียวเทา หรือสีน้ำตาลยาวไปตามใบ หัวท้ายเรียวยาวคล้ายรูปกระสวย แผลมีขนาด ๒ - ๒๐ เซนติเมตร จะเกิดที่ใบล่างๆ ก่อนแล้วลุกลามไปยังใบด้านบนและกระจายทั่วต้น เมื่อมีอาการรุนแรงแผลจะขยายตัวรวมกันเป็นแผลขนาดใหญ่ทำให้ใบไหม้และแห้งตายในที่สุด การระบาดของโรคพบได้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก อาการของโรคจะทวีความรุนแรงในสภาพที่มีความชื้นสูง และปลูกข้าวโพดหลายฤดูกาลติดต่อกัน

การแพร่ระบาด

โรคใบไหม้แผลใหญ่จะพบระบาดมากในสภาพที่มีความชื้นสูง อุณหภูมิประมาณ ๑๘ - ๒๗ องศาเซลเซียส โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวแพร่ระบาดโดยกลุ่มสปอร์กระจายปลิวไปตามลม หรือถูกพัดพาไปกับน้ำแพร่ระบาดได้ไกลเข้าทำลายข้าวโพดได้ทั่วแปลง

๔ หมู่ ๑๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลอรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

E-mail : pmc09@doae.go.th, pmc09.doae@hotmail.com

หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๕๒๕-๓๖๕๕

ศทอ. พิษณุโลก(อารักขาพืช พิษณุโลก)

ฉบับที่ ๑ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔

การป้องกันกำจัด

๑. หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวโพดพันธุ์อ่อนแอต่อโรคใบไหม้แผลใหญ่
๒. ปลูกข้าวโพดพันธุ์ต้านทาน เช่น นครสวรรค์ ๑ นครสวรรค์ ๗๒
๓. หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวโพดหลายฤดูกาลติดต่อกัน
๔. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เมื่อเริ่มพบข้าวโพดเริ่มแสดงอาการของโรคพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น

- โพรพิโคนาโซล ๒๕% อีซี อัตรา ๑๕ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ
- อะซอกซีโตรบิน + ไดฟีโนโคนาโซล อัตรา ๑๕ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ
- คาร์เบนดาซิม + อีพอกซีโคนาโซล อัตรา ๒๕ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

พ่นทุก ๗ วัน จำนวน ๒ ถึง ๔ ครั้ง ตามความรุนแรงของโรค

๕. ปลูกพืชหมุนเวียน กำจัดวัชพืช พืชอาศัย ขุดหรือถอนต้นข้าวโพดที่เป็นโรคไปเผาทำลาย

ที่มา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , กรมวิชาการเกษตร

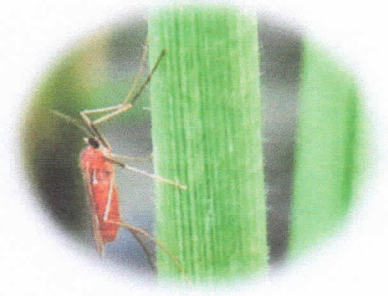
ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔

แมลงบัว (gall midge)

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Oseolia oryzae* (Wood-Mason)

วงศ์: Cecidomyiidae

อันดับ : Diptera

ความสำคัญ

เป็นแมลงศัตรูที่สำคัญของข้าวและข้าวไร่บนพื้นที่สูง ทำให้พันธุ์ข้าวท้องถิ่นเดิมที่เคยให้ผลผลิตสูงและนิยมบริโภค กลับมีผลผลิตลดลง แม้พื้นที่สูง 800-1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล (MSL) ก็ยังพบการระบาดของแมลงบัว เหมือนเช่นที่พบในนาข้าวพื้นที่ราบ ซึ่งเริ่มจากตัวเต็มวัยของแมลงบัววางไข่บนใบข้าว จากนั้นตัวหนอนเข้าไปกัดส่วนยอดหรือเนื้อเยื่อเจริญด้านในต้นข้าว ต้นข้าวที่ถูกทำลายจะแสดงอาการแคระแกรน ใบสั้นและมีสีเขียวเข้ม ใบข้าวไม่คลี่ออกและเปลี่ยนเป็นหลอดคล้ายลักษณะ “หลอดหอม” ข้าวต้นจะไม่มีโอกาสได้ออกรวง ช่วงระยะการเข้าทำลายของแมลงบัวประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์จะพบคราบดักแด้บริเวณปลายหลอดหอม นั้นแสดงว่าตัวหนอนได้กัดกินส่วนยอดต้นข้าวไปแล้ว และกลายเป็นดักแด้ เมื่อเข้าสู่ระยะตัวเต็มวัยจึงเจาะรูออกสู่ภายนอก

ปัจจัยที่สำคัญในการการระบาดของแมลงบัว คือ สภาพอากาศที่ฝนตกต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 6 เดือน มีฝนตกพริ้วตลอดเวลา มีเมฆหมอกบนท้องฟ้ามาก ปกคลุมมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ฟาหั่ว มีแสงแดดอ่อนๆ หรือไม่ค่อยมีแสงแดด (น้อยกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน) ความชื้นสัมพัทธ์อากาศ 75-90% และหากมีฝนพริ้วติดต่อกันนาน 2 สัปดาห์จะมีผลทำให้การฟักไข่ของแมลงบัวเพิ่มขึ้น และปริมาณแมลงบัวเพิ่มอย่างรวดเร็ว (Hidaka et al., 1979) แต่ถ้าฝนทิ้งช่วง จะไม่พบการระบาดที่รุนแรงของแมลงบัว

๙ หมู่ ๑๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลอรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

E-mail : pmc09@doae.go.th, pmc09.doae@hotmail.com

หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๕๖๕-๓๖๕๙

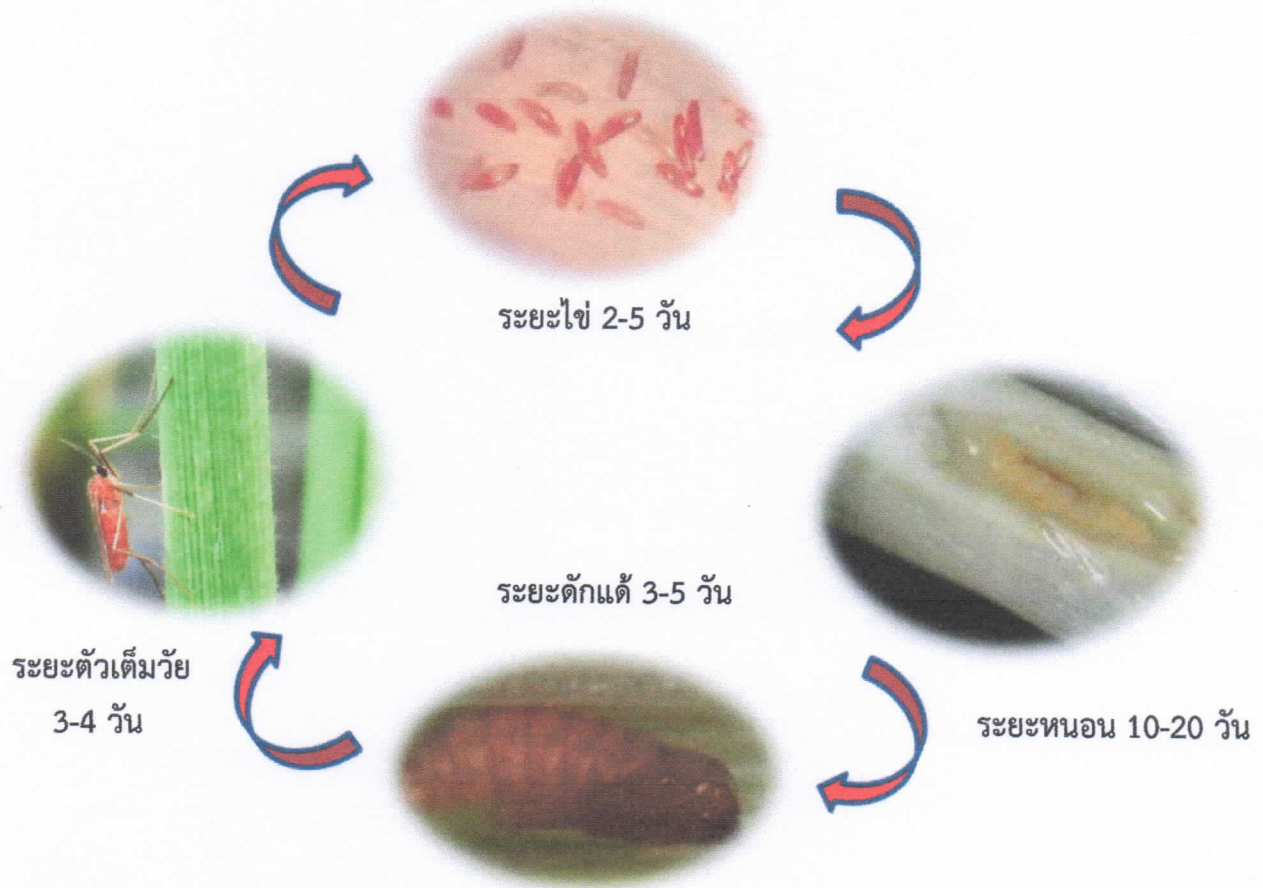

ศทอ. พิษณุโลก(อารักขาพืช พิษณุโลก)

ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔

วงจรชีวิต

รูปร่างลักษณะและวงจรชีวิต

ระยะไข่ ไข่มีลักษณะคล้ายกล้วยหอม ยาวประมาณ ๐.๔๕ มิลลิเมตร กว้างประมาณ ๐.๐๙ มิลลิเมตร ระยะไข่ประมาณ ๓ - ๔ วัน

ระยะหนอน ตัวหนอนคล้ายหนอนแมลงวันหัวท้ายเรียว ระยะหนอนมี ๓ ระยะ ตัวหนอนที่ฟักจากไข่จะคลานตามบริเวณกาบใบเพื่อแทรกตัวเข้าไปในกาบใบ

DOAE ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืช

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัดพิษณุโลก

ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔

ระยะดักแด้ ดักแด้มีสีชมพูอ่อนและกลายเป็นสีแดงก่อนออกเป็นตัวเต็มวัย เมื่อดักแด้ใกล้จะฟักออกเป็นตัวเต็มวัยจะเคลื่อนย้ายมาอยู่ส่วนปลายของหลอดข้าวนั้น และเจาะออกเป็นตัวเต็มวัยที่ปลายหลอดนั่นเอง พร้อมทั้งทิ้งคราบดักแด้ไว้ที่รอยเปิดนั้น โดยปกติจะออกเป็นตัวเต็มวัยในเวลากลางคืน ระยะดักแด้นาน 6 วัน แมลงบั่วจะฟักตัวในระยะดักแด้ในช่วงฤดูแล้ง โดยอาศัยอยู่ที่ส่วนตาของพืชอาศัย ระยะตัวเต็มวัยนาน 3-4 วัน ฤดูปลูกหนึ่งๆแมลงบั่ว สามารถขยายพันธุ์ได้ 6-7ชั่วอายุๆที่ 2 3 และ 4 จะเป็นชั่วอายุที่สามารถทำความเสียหายให้ข้าวได้มากที่สุด

ระยะตัวเต็มวัย แมลงบั่วเพศผู้ ลำตัวมีสีน้ำตาลปนเหลือง ขนาดเล็กกว่าเพศเมีย เพศเมียส่วนท้องมีสีแดงส้มโดยวางเป็นฟองเดี่ยวๆ หรือเป็นกลุ่ม 3 - 4 ฟอง เพศเมีย 1 ตัว สามารถวางไข่ได้หลายร้อยฟองในชั่วอายุ 4 วัน

การป้องกันกำจัด

1. ให้กำจัดวัชพืชรอบแปลงนา เช่น ข้าวป่า หญ้าข้าวหนุ่ย หญ้าไซ หญ้าแดง หญ้าชันอากาศเพื่อทำลายพืชอาศัยของแมลงบั่ว ก่อนการหว่านข้าวในฤดูกาลใหม่เพื่อกำจัดพืชที่เป็นแหล่งที่อยู่ของพวกมัน
2. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของแมลงบั่วเป็นประจำ ไม่ควรหว่านข้าวหรือปักดำข้าวถี่เกินไป โดยควรกำหนดระยะปักดำอยู่ระหว่าง 10×15 และ 15×15 เซนติเมตร ควรปรับเปลี่ยนวิธีการปลูก โดยวิธีปักดำ เพื่อลดความรุนแรงที่เกิดจากการเข้าทำลายของแมลงบั่ว โดยในภาคเหนือระยะแรกให้เริ่มในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึง สิงหาคม และ ระยะหลังให้เริ่มหลังจากที่ข้าวชุดแรกมีอายุได้ 45 วัน
3. ใช้กับดักแสงไฟล่อตัวเต็มวัยในระหว่างเวลาพลบค่ำตั้งแต่ 19.00-21.00 น.ของวัน จะเป็นช่วงเวลาที่แมลงบั่วจะบินออกจากที่อาศัยของพวกมัน มาเล่นแสงไฟ ออกจับคู่ผสมพันธุ์ ตามบ้านเรือนคน ซึ่งเป็นโอกาสที่เหมาะสมในการกำจัดและลดจำนวนประชากรของพวกมัน
4. หากพบการแพร่ระบาดของแมลงบั่วในพืชที่ไม่มาก ให้ถอนต้นข้าวที่มีลักษณะเป็นหลอดยาวหุ้มตัวหนอนออกจากแปลง นำไปเผาทำลาย
5. อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ เช่น แมงมุมและแตนเบียนมาช่วยควบคุมประชากรของแมลงบั่ว เช่น แตนเบียนหนอน Platygasterid Eupelmid และ Pterom แต่ถ้ามีการระบาดหนักครอบคลุมพื้นที่เป็นวงกว้างให้ใช้สารกำจัดแมลง เช่น คลอไทอะนิติน 16 % เอสจี หรือ คลอร์ไพริฟอส 40% อีซี หรือ อิติโปรล 10 % เอสจี ฉีดพ่นตามคำแนะนำ

- ที่มา:**
1. กลุ่มงานป้องกันกำจัดศัตรูพืชข้าวและภัยธรรมชาติ สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว
 2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่ เรื่อง “แมลงบั่ว” ศัตรูตัวฉกาจของข้าว
 3. กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

๙ หมู่ ๑๐ ถนนมิตรภาพ ตำบลอรัญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

E-mail : pmc09@doae.go.th, pmc09.doae@hotmail.com

หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๕๖๕-๓๖๕๔

ศทอ. พิษณุโลก(อารักขาพืช พิษณุโลก)